

Izhaja:

10., 20. in 30. dan vsakega meseca; ako je ta dan nedelja ali praznik, dan poprej.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto za bolj premožne 2 goldinarja; za manj premožne rodoljube pa 1 gld. 50 kr.

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvu „Mira“ v Celovcu.

Leto XIV.

V Celovcu, 30. sušca 1895.

Štev. 9.

Interpelacija in še nekatere opazke o Celovski poroti.

Z ozirom na naš članek o Celovski poroti so slovenski poslanci dr. Gregorec in tovariši v državnem zboru stavili na vlado sledečo

interpelacijo:

„Meseca grudna lanskega leta je pred Celovsko poroto stala kmetica Frančiška Žerjav, tožena, da je umorila dva svoja moža. Pozvanih je bilo iz povsem slovenske pokrajine Kotlje do 60 prič, katerih večina je nemškega jezika popolnoma nezmožna.

Med 36 porotniki in 9 namestniki, izžrebanimi za tisto porotno zasedanje, pa so bili samo trije, ki so znali nemški in slovenski. Velika večina mož te porote je torej znala samo jeden jezik, namreč nemški.

Sodniki so bili deželno-sodni svetnik Wagner kot predsednik, deželno-sodni svetnik Walter in sodni pristav Bouvier kot votanta. Ti trije sodniki znajo le jako malo slovensko*), dočim njih namestnik sodni pristav grof Wagensperg slovensko sploh ne zna. Posebno čudno pa je to, da je bil v tem slučaju tožnik državnega pravdnika namestnik Winkler, ki je slovenskega jezika popolnoma nezmožen. Poklicati je bilo treba tolmača, nekega Wedana, kateremu nihče ne more priznati toliko znanja obeh jezikov, nemškega in slovenskega, kolikor ga je treba v sodne namene in še pri tako težkem kriminalnem slučaju. Mož nima višje šolske omike, govori neko slovensko krajevno narečje, je bil prej trgovski pomočnik in je pozneje kot trgovec ponesrečil. Ne gledé na to pa je naravnost gorostasno, da v slučaju, ko gre za življenje in za smrt, posreduje pri sodbi tolmač dvomljive sposobnosti.

Ta sodna obravnava, katero je popisal Celovski „Mir“, potrjuje vnovič, kako je v nasprotju z veljavnimi zakoni in idejami o pravni državi sodna praksa pri Celovski poroti, da namreč slovenske obtožence in slovenske priče zaslišavajo in sodijo možje, ki so nezmožni slovenskega jezika in znajo samo nemško. Jednake nezakonite razmere so tudi pri porotnem sodišču v Celju.

Teh nezdravih razmer so kriva v prvi vrsti politična oblastva, ker se ne držé določeb paragrafov 5, 9, 10, 14 zakona z dné 23. vel. travna 1873, drž. zak. št. 121, nego jih prezirajo.

Po § 5. rečenega zakona je postaviti v imenik vse tiste osebe, ki so za mesto porotniško zakonito sposobne in pristaviti, katerih deželnih jezikov so zmožne in kateri jezik največ govore. Na to določbo se občinski predstojniki dosti premalo ozirajo.

Istega zakona § 9. in 10. določata za okrajna glavarstva in za avtonomne mestne občine Celovec, Celje, Ptuj in Maribor: zaznamovati v prvotnem imeniku tiste, ki se jim v večjezičnih deželah vsled jezikovne zmožnosti vidijo za mesto porotnikov posebno sposobni. To pa pri porotnih sodiščih v Celovcu in v Celju niso tisti, ki znajo samo nemško, ampak očitno le tisti, ki so zmožni obeh deželno-navadnih jezikov, torej nemškega in slovenskega. Politična oblastva torej v večjezičnih sodnih okoliših Celovškem in Celjskem ne delajo zakonito, če se omeje na opomnjo, da so dotične osebe zmožne nemškega jezika. Morebitni ugovor, da ni dovolj nemškega in slovenskega jezika popolnoma zmožnih oseb, je ničev. V Celovcu je za poroto za celo leto dovolj 216, v Celju 324 takih oseb.

Oziraje se na to in sklicujé se na § 14. zakona z dné 23. vel. travna 1873, drž. zak. št. 121, kjer se izrečno pravi, da mora po § 11. istega zakona določena komisija sestaviti letni imenik tako, da iz prvotnega imenika izbere tiste osebe, ki so v zmislu § 9. najspodobnejše in najvrednejše za mesto porotnika, vprašajo podpisani:

»Ali hoče Njega ekscelenca g. pravosodni minister delovati na to, da se bodo pri sodiščih

*) Resnici na ljubo bodi tu omenjeno, da je c. kr. sodni pristav g. Bouvier zmožen slovenskega jezika v besedi in pisavi. — Op. uredništva.

v Celovcu in v Celju pri sestavljanju imenika porotnikov točno izvrševale določbe zakona z dné 23. vel. travna 1873, drž. zak. št. 121, nanašajoče se na jezikovno mešane sodne okoliše, zlasti tudi s strani dotičnih komisij?«

Na Dunaju, dné 14. sušca 1895.

Dr. Gregorec, Kušar, Globočnik, Povše, Borčič, dr. Laginja, Šupuk, dr. Ferjančič, Bulat, dr. Gregorčič, Biankini, Spinčič, Dapar, Robič, dr. Klaič, Pfeifer.“

Te interpelacije se je močno vstrašil tukajšnji list „Freie Stimmen“, ki piše v št. 33. tako:

„Slovenski matadorji dobivajo vedno boljši tek. Ko so že marsikaj dosegli (?), zahteva zdaj „Mir“, da bi moral na Koroškem vsak porotnik slovensko znati, in neki poslanec je bil brz pri rokah, da je stavil interpelacijo v državnem zboru. Ko bi slo po volji teh gospodov, potem bi bila nemška večina v deželi od porotniške službe izključena. Le tako naprej v nenasiljivosti, da pride prej dan, ko bodo tudi s slepoto vdarjeni Nemci spregledali.“

Tako tedaj! Da nemški porotniki sodijo slovenske zatožence, to je g. Doberniku čisto prav in pravično. Da bi pa slovenski porotniki sodili Nemce, to se mu zdi tako vnebovpijoča krivica, da kar prerokovati začne in sicer o nekem sodnem dnevu, kterega nam vsaki dan trikrat privošči v toliki meri, da bi nobena kost v nas cela ne ostala. Taka je tedaj nemška pravičnost.

Naj bode torej tudi nam dovoljeno, svoje mnenje v naslednjih vrsticah obširneje razložiti.

V zadnjem času povzročile so sodnijske porote veliko zanimanja, osobito v dvojezičnih deželah. Povsodi se prizadeva, porote pravično sestavljati, tako da ne bi pravica škode trpela. Pri izbiri porotnikov se je treba po postavi najbolj ozirati na to, da ima porotnik zmožnosti obeh jezikov, kar bi se tudi tu na Koroškem dalo izvesti brez vsake težave; vendar bi se temu dalo še na drugi način odpomoči, in sicer zaradi tega, da bi bilo nam in Nemcem vstreženo. Pred vsem si moramo stvar tolmačiti tako, da ta državljanska dolžnost, dasi tudi častna dolžnost, ni za vsakega prijetna, morda še celo težavna in škodljiva v slučaju, da morajo gospodarji ali trgovci od hiše med tem, ko imajo doma največ posla in se brez njih težko opravljajo gospodarstvo ali trgovina. Ako vzamemo zgoraj omenjeni način, da se naj pri izbiri porotnikov najbolj ozira na znanje obeh deželnih jezikov, bi v tem slučaju bili prizadeti ravno Slovenci najhujše. Kakor vidimo, je znanje obeh deželnih jezikov le med Slovenci razširjeno in kaj malo Nemcev je, da bi znali oba deželna jezika; tedaj bi bilo le malo Nemcev za porotnike sposobnih. Ta način izbiranja bi se nam oziraje se na naše razmere ne zdel pravičen; pravičneje pa mislimo, da bi bilo sledeče sestavljanje porotnikov.

Tu na Koroškem je ena tretjina prebivalstva slovenska; ali ne gledé na tretjino, razdelili bi vse Korošce v dve skupini, namreč tiste, ki znajo samo nemški jezik, in tiste, ki znajo tudi slovenski jezik, to je Slovence in pa slovenskega jezika zmožne Nemce. Pri deželnem sodišču naj bi se torej za vsako porotno zasedanje zbiralo 36 porotnikov nemških in 36 porotnikov obeh jezikov zmožnih. Ako bi prišel slučaj, da zatoženi ni več nemškega jezika, morala bi se iz zadnje imenovanih porotnikov sestaviti porotniška klop in tako nasprotno iz prvo imenovanih porotnikov. Morda nam bode kdo ugovarjal, češ kaj pa je v tem slučaju storiti, ako so priče nemške, zatoženi edino le samo slovenskega jezika zmožen? Načelo velja, da se mora tu v prvi vrsti gledati le na zatoženca, ker le ta je predmet vsemu in le za njegovo kožo se gre. Iz njegovega lastnega zagovarjanja in iz njegovega kretanja se lahko dá mnogo soditi, da si tudi priče še toliko povedó. Ako se torej to načelo upošteva, mora se v tem slučaju tudi iz slovenskega jezika zmožnih porotnikov porotniška klop sestaviti, kar je pa na Koroškem tem lažje, ker je veliko Slovencev, ki bi tudi nemške priče razumeli. Ako zatoženec nič nemško ne zna, tedaj je le naravno, da morajo tisti sodniki in porotniki, ki ga hočejo soditi, slovensko znati. Na ta način ne bi se moglo očitati več, da je Slovenec od Nemcev in nasprotno

Nemec od Slovencev sojen, v vsakem obziru bi bilo to pravično. Gotovo pa bi to povzročilo mnogo stroškov, ker treba bi bilo poklicati 72 porotnikov za vsako tako zasedanje, kedar pridejo tudi zatoženci samo slovenskega jezika zmožni na vrsto, kar se gotovo vedno že naprej vé. Ali mi mislimo, da v takih slučajih ni treba z denarjem štediti, nego zadostiti je potrebi in v obče pravici, kjer se gre za življenje ali smrt. Tudi bi se potem lahko obravnavalo samo v enem jeziku, kar bi stvar le pospešilo.

Sedaj pa pride še ena zadeva v poštev. Kakor znano, mora imeti pri porotniških obravnavah vsak zatoženi svojega zagovornika. Ako si ga stranka sama ne najme, mora se mu od sodišča eden dati. V Celovcu smo Slovenci v istini z odvetniki zelo na slabem; en sam slovenskega jezika zmožni odvetnik (dr. Abuja) je tu, in na tega bi prišlo na ta način vse zagovorništvo slovenskih strank. To bi bilo pa za dotičnega gotovo nadležno in v obče nepravilno.

Iz te zagate mislimo pa, da se lahko pride, ako semtertja, kjer si stranke same ne najmejo zagovornika, sodišče enega svojih uradnikov, ki slovenski zna, za to odloči, kakor se je to že večkrat zgodilo, tako na priliko pri obravnavah proti „Omladini“ v Pragi. Tako mislimo, bi se moglo pravično soditi, strankam in sodišču v olajšanju in korist. Želeli bi, da bi se o tem naši poslanci posvetovali in za take dvojezične dežele temu slično postavo izposlovali; bilo bi na ta način tako Slovanom kakor Nemcem vstreženo.

Dopisi prijateljev.

(Kronski darovi za Velikovsko šolo.) Karol Kirchmaier, provizor v St. Jurji, 4 krone; na ženitovanju pri Buču v Libeličah nabrane 4 krone; vesela družba kuharic na pustni pondeljek zbranih na Vratah 2 kroni 40 bel. Skupaj 10 kron 40 bel. Vsem presrečna hvala! Živeli nasledniki!

Iz Celovca. („Slovenski domovi“ v Gorici, Trstu in Celovcu.) Goriška „Soča“ je sprožila misel, naj bi se v spomin 50letnega vladanja svitlega cesarja v Gorici zgradil „Slovenski dom“. To poslopje naj bi imelo gostilno, kavarno in majhen oder za gledališke predstave, vzelo pa naj bi pod svojo streho vsa slovenska društva Goriškega mesta. Hiša bi stala okoli 80.000 gld. Ta denar bi se dobil: a) z doneski narodnih društev Goriških; b) z darili občin, posojilnic in drugih skupščin; c) z delnicami po 50 gld., ki bi se obrestovale po 3%; d) z darili posamičnih rodoljubov; e) ako bi vse to ne zadostovalo, pa s cenim posojilom. Tržaška „Edinost“ pa pravi, da bi bil „Slovenski dom“ v Trstu še bolj potreben, ter pozivlja Tržaške rodoljube, naj se oklenejo te misli. To je prav lepo in dobro; mi želimo Primorcem prav dosti sreče in poguma, da ta dva „slovenska doma“ v Trstu in Gorici postavijo. Toda tudi mi Korošci ne smemo zaostati. Ali mar ni „Slovenski dom“ v Celovcu najbolj potreben? Mi koroški Slovenci nemamo središča in skupnega zbirališča. Celovec je naše naravno središče, pa kaj, ko tam nemamo nijedne popolnoma slovenske gostilnice! Če dobimo kako gostilnico za svoje zборе, mora pa dotični krčmar potem požirati očitana od nemške stranke, zakaj da se je toliko spozabil, da je Slovincem prostor dal! Vrh tega se je lani pokazalo, da je največa Celovška dvorana še premajhna za naše zборе in veselice. Potrebovali bi tudi slovensko kavarno, potrebovali bi gostilno s hlevom in dvoriščem, kjer bi mogli kmetje iz okolice spregati. Potrebujejo torej dom, ki bi obsegal: a) veliko dvorano z odrom za shode, veselice in gledališke predstave; b) gostilno izbo za kmete; c) boljše gostilno izbo za duhovne in posvetne gospode; d) dvorišče in hlev; e) kavarno; f) izbo za čitalnico in posvetovanja manjših skupščin; g) stanovanja za hišne oskrbnike (gostirja, kavarnarja, hišnika, hlapca, slugo); h) kakih 20 izb za prenočevanje rodoljubov, ki iz dežele v Celovec pridejo. Naj kdo preračuni, koliko bi taka hiša stala! Potrebni denar bi se lahko dobil z delnicami po 100 gld., ako se dovoli,

Franc Sadnikar,

trgovec z železjem v Celovcu
(Burggasse šte. 7)

priloga po najnižjih cenah grobne križe, trpežno pozlačene, v raznih velikostih. Raznovrstno železo, kovane šinje za kola, podvozi, puše za kola, žlajfe, coklje, sploh železo razne debelosti in širokosti za vsako potrebo. Lopate, krampe, motike, sekire, capine. Žage z najboljšega jekla. Pile za žage, razna orodja za hišo in rokodelce. Kovanja za okna in vrata. Kovane in čevčnaste žeblice. Raznovrstna kuhinjska posoda z vlitega in kovanega železa. Strelavode (Blitzableiter) v ognju pozlačene. — K seči ali košnji in žetvi priporočam sloveče bistriške kose in srpe ter prave bergamaške kamne (osle) za brušenje taistih.

Na željo razpošiljam od križev tudi cenike in obrise poštnine prosto vsakemu, kdor se zanje oglasi.

Najnovejše mode

slamnike

prav lepo štafirane, za ženske in moške, v veliki izbiri in prav dober kup, kakor tudi raznovrstno perilo, igrače, košare ali canje in druge drobnine priporočam.

Marija Possod

v Celovcu, Burggasse št. 2.
(Nasproti železnarja Franc Sadnikar-ja.)

Pijančljivost

se lahko ozdravi z antibiotinom, kakor mnoge skušnje pričajo. — Mnogo zahvalnih pism lahko vsakemu pokažemo in zastoj pošljemo v pregled. — Zdravilo nema duha, torej se pijancu lahko daje tudi brez njegove vednosti. — Ena doza stane 2 gld. 20 kr.; dvojna za bolj zastarane bolezni 4 gld. 40 kr. Poštnino plačamo tukaj, ako se denar naprej na nas pošlje. Prodaja: Adler-Apotheke, Lugos, Banat Nr. 721. — Glavna zaloga v c. k. vojaški lekarni na Dunaju I. trg sv. Štefana.

Ustanovljeno l. 1858.

Rok Sies,

cerkveni podobar

v Celovcu, šolske ulice šte. 14.

priporočam se čast. duhovščini za popraviljanje altarjev, prižnic, krstnih kamnov itd. Izdeljuje tudi Božje grobove in popravlja stare, vse trdno in dober kup.

OVES

(„Willkomm“).

Ta težki oves obrodi v vsaki zemlji, je najbolj rodovit in najprej dozori. Zraste visoko in daje prav dobro slamo za krmo, na njivi pa se ne vleže. Ker se ta oves na redko seje, zadostuje 50 kil za eno oralo. — Podpisano oskrbnitvo pošilja 25 kil za 5 gld., 50 kil za 9 gld. 50 kr., 100 kil za 18 gld. z vrečo vred. Uzorce po 5 kil pošilja s pošto franko proti 1 gld. 70 kr. predplačila.

Oskrbnitvo graščine Golič pri Konjicah
(Gonobitz), Štajersko.

Podpisani naznanja, da se cesarski

smodnik ali purbelj

zanaprej kilo po 64 kr. prodaja, in se tudi pošilja franko na vsako železniško postajo; kdor ga vzame več skupaj, ga dobi precej boljši kup.

Patroni za kamnolom,

močni kakor dinamit, se dobijo po 95 kr. kilo.

J. Edlmann,

v Libeličah (Leifling) na Koroškem.

Kot nadomesile za bobovo kavo se priporoča Najokusnejša, edino zdrava in ob enam
po zdravnikih ženskam, otrokom in bolnikom; najcenejša primes k bobovi kavi je.

KATHREINER.

KNEIPPOVA SLADNA KAVA.

Najčistejši prirodni plod v celih zrnih, ki se ne dajo ponarejati.

Se dobi povsod: ½ Kile za 25 kr.

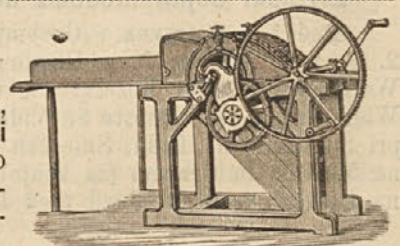
Tovarna za kmetijske stroje.

Kdor potrebuje kak kmetijski stroj, naj se obrne naravnost na tovarno

Konrada Prosch-a,

v Celovcu, Adlegasse šte. 19.
nasproti c. kr. kmetijske družbe,
kjer se dobijo najnovejše mlatilnice, slamoreznice, gepeljni in razni drugi za kmetijstvo potrebni stroji ter tudi taki vodovodi, ki sami vodo gonijo iz globoko ležečih studencev na zemljišča, katerim vode primanjkuje. (Glej podobno na levi strani.)

Cenike pošilja zastoj.

Pri zlatem vencu.

Kje se kupuje najboljši kup?
V Celovcu na starem trgu
„pri zlatem vencu.“

Sladkor, kava, vamperli, rozine, civebi, dišave, moka in drugo tržaško blago, vse najboljši kup; nadalje špirit in različno žganje prav dobrih vrst. Za veliko noč se dobi moka prav dober kup.

Št. 0 se dobi tudi v vrečah po 25 kil prav po ceni. Za moko se vzame tudi pšenica. Vsaki dan frišne droži.

Pri zlatem vencu.

VSI STROJI ZA POLJEDELSTVO!

pošilja pod jamstvom

in na poskušnjo po najnižjih cenah in pod najugodnejšimi pogoji!

Lito železo, surovo ali prirejeno, za vsako vrsto strojev.
Bogate ilustrirani 102 strani obsežni ceniki in slovenskem in nemškem jeziku na zahtevanje takoj zastoj.

IG. HELLER, DUNAJ
72 PRATERSTRASSE Nr. 49.
Preprodajalci se iščejo.

Laneno-oljnati

firnež

najbolje vrste prodaja

Adolf Hauptmann,

tovarna firneža v Ljubljani.

Razpošilja na zahtevanje brezplačno in franko svoj ilustrovani cenilnik oljnatih barv, firnežev, lakov, suhih kemičnih in mineralnih barv, düssel-dorfskih oljnatih in akvarelnih barv za umetnike, barv za fotografe, emajl-, majolika- in lazurnih barv, potrebščin za oljnato in akvarelno slikanje, čopičev, tint, kakor tudi še mnogo drugih predmetov za obrtnijo, šole in domačo rabo.

PETER MERLIN

„pri zlati krogli“

stara trgovska hiša za tržaško blago in železnino
v Celovcu, Kosarnske ulice,

priporočam svojo veliko zalogo najboljših kave, sladkorja, petroleja itd. Prodaja tudi dobra vina, rum in druge žgane pijače, barve, izvrstno moko in južno sadje. Nadalje prodaja vsakovrstno orodje in posodo iz železa, pleha, bakra, cina itd. Za poštenost blagá se jamči; cene so nizke.

Kupčija z barvami.

P. n. obelinstvu uljudno naznanjam, da poleg svoje slikarske obrti kupujem tudi z barvami ter prodajam drobno zmlete oljnate in suhe barve, tudi firnež, lak, bronovino, čopiče in karbolinej. Vse dober kup. Tudi prodajam fadlasti in mrameljnatu papir za slikanje po tovarniških cenah.

Filip Redl,
slikar v Velikoven, Schwanengasse 86.

Prav dobre orglje

za manjšo farno cerkev ali kako podružnico so po ceni na prodaj. Kje, pové uredništvo „Mira“.

Natorna vina,

dalmatince, prav dober liter po 15 kr.; tirolec, italijan, oger, rudeče po 18 do 24 kr.; belo po 20 do 26 kr.; istrijanec iz Umage po 22 kr., zelo priporočila vreden za take, ki imajo malo krvi, v sodih 56 litrov več. Za pristnost jamčim.

Nadalje priporočam svojo zalogo moke iz I. parnega mlina v Budimpešti v vrečah po 85 kil ter vse drugo tržaško blago, mast, žgane pijače itd. Vse prav dober kup.

Amand Prosen

v Celovcu, Kosarnske ulice šte. 24.